

Laboratorium Vis- en Schelpdierziekten (CVI) van het Centraal Veterinair Instituut (Wageningen UR) te Lelystad

door Jos Scheerboom

In het CVI te Lelystad, voorheen CIDC-Lelystad, is het Laboratorium voor Vis- en Schelpdierziekten gevestigd waar dr. ir. Olga Haenen en dr. ir. Marc Engelsma en medewerkers werkzaam zijn. Een nieuwtje: onlangs is Olga Haenen op voordracht door het Ministerie van LNV gekozen in de Aquatic Animals Commission van de O.I.E. (Office International des Epizooties) te Parijs, de wereldadviescommissie voor dierziekten, specialisatie aquacultuur, die de ziekten behelst van: vis, schaaldieren, schelpdieren en amfibieën.

Blijk van aanwezigheid op de koi-show te Arden. Met name op markten en verzamelplaatsen mag men overdracht van ziekteverwekkers verwachten, als niet strikte hygiëne in acht wordt genomen.

Dr. ir. Olga Haenen toont een foto van een zieke karper in de gang van het CVI.

Afenten van een rog voor bacteriekweek.

Op het visvirologisch lab.

Dit betekent voor Olga dat zij twee keer per jaar een week in Parijs vergadert over aanpassing van de Code en Manual met betrekking tot aangifteplichtige aqua-ziekten (zie ook: www.oie.int en het artikel in AQUAcultuur over de Veterinairrechtelijke voorschriften met betrekking tot aquacultuur, zie referentie)

Olga Haenen: 'Voortvloeiend uit de nieuwe aquacultuurrichtlijn zijn op het CVI nieuwe testen ontwikkeld. Ook werken wij al jaren aan een (inter)nationaal netwerk van collega's. Mede aan de brede visziektekundige ervaring en de voorspraak van het netwerk heb ik de benoeming in de O.I.E. te danken.'

A. Vis uit kwekerijen, dierentuin en tuinvijvers

Het lab van Olga telt 5 mensen en doet 2e lijns diagnostiek van visziekten. Dat betekent, dat men op afspraak levende vis of voor de PCR test van koi herpesvirus al-

coholmateriaal kan brengen naar Lelystad, waar het lab multidisciplinaire diagnostiek uitvoert: sectie inclusief parasitologisch onderzoek, bacteriologie, virologie, PCR-testen en histopathologie. Na de diagnostiek wordt een uitslag gestuurd naar de inzender. Vaak is een dierenarts betrokken bij de inzending als 1e lijns persoon. Ook deze ontvangt dan de uitslag, zeker met betrekking tot eventueel behandelen.

Het lab voert als Nationaal Referentielab voor Nederland de wettelijke taak uit: de meeste van de in de 2006/88/EG vermelde ziekten worden door het lab gediagnosticeerd.

Olga Haenen: 'Soms zijn er opvallende diagnoses. Wij hebben in 2008 in forellen die na import in hengelsportvijvers zijn uitgezet, tot twee keer toe IHN-virus geconstateerd, een voor Nederland toen nieuwe ziekte'.

'We krijgen meestal koi en paling, en soms

In het visvirologisch laboratorium

meerval, tilapia en andere kweekvissen voor diagnostiek, waaronder de platvissen als tarbot en tong. Siervis uit dierentuinen krijgen we ook af en toe. Zo nu en dan komt er wilde vis binnen voor diagnostiek.

Olga Haenen: 'In buitenwatervis, zoals brasem, gaat het meestal om parasieten en bacteriën, zelden om een virus'.

Diagnoses variëren sterk. Koï herpesvirus wordt via een zeer gevoelige sneltest aangetoond en speelt in achtertuinvijvers in de periode april-oktober, echter nog niet in het buitenwater, zoals dit wel het geval is in Engeland, Duitsland, Polen, Indonesië en Japan. Daarnaast vormen dubbelinfecties bij paling 'hot items' in het onderzoek.

Hierbij wordt het onderzoeksteam bijgestaan door Steven van Beurden, in het kader van AIO-onderzoek aan de moleculaire biologie van HVA (een palingvirus).

Het lab heeft ook de schelpdierziektenaak, waar Marc Engelsma specialist in is. Het betreft hierbij het regelmatig monitoren van Zeeuwse oesters en mosselen op aangifteplichtige ziekten uit de 2006/88/EC, en onderzoek op ziekten als er een onverwachte sterfte is van schelpdieren in de Nederlandse wateren.

Naast de diagnostiek geven Marc Engelsma en Olga Haenen veel advies in diverse commissies en geven ook lezingen en soms cursussen over hun werk.

Olga Haenen: 'Het werk blijft ook na 24 jaar interessant en met een goed team staan we klaar voor de visteeltsector, schelpdiersector, overheid, dierenartsen, particulieren en andere geïnteresseerden'.

Informatie over het lab en de testen is op de website van CVI te vinden in de specifieke flyer (zie onder www.cvi.wur.nl, dierziekten,

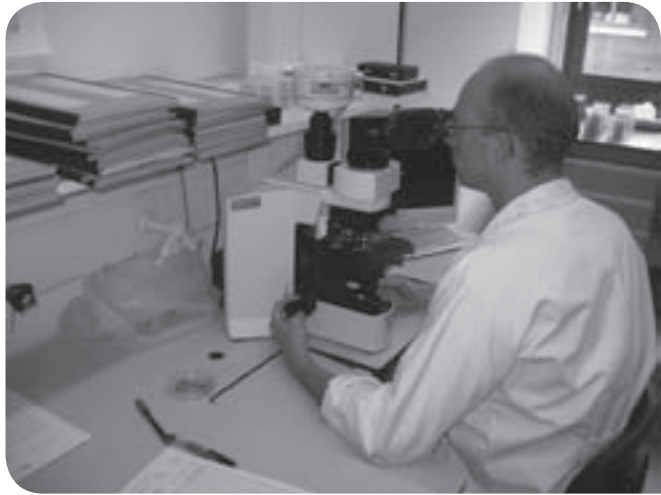
Broedstoven met celkweken voor virologie.

Aflezen van histologische preparaten

onderzoekthema's, visziekten).

B. 'Wilde' visfauna.

Peter van Tulden volgde per 1 oktober 2009 Pedro Zoun op in de zorg voor de Wilde Visfauna. Via hen wordt labtechnisch werk, veelal toxicologisch van aard, uitbesteed aan de officiële gezondheidsdienst voor dieren (GD). Naast chemische stoffen (vergiftiging van vis en vogels door landbouwgif en loodkorrels) gaat het hier bijvoorbeeld ook om botulisme, dat gevaarlijk is vanwege de toxinen die de bacterie produceert. Deze specialisten werken daarom nauw samen met medewerkers van Algemene Bacteriologie van het CVI.

Referentie

Wim van Eijk. Nieuwe wetgeving aquacultuur. AQUAcultuur, 21,6 (2006)

De werkkamer van Olga en Marc